

Dabóczi Dénes, Telek Balázs

Világ-lik – megnyílt Zádory Claudia fotókiállítása

2015. augusztus 6-án, csütörtökön nyílt meg Zádory Claudia fotókiállítása a Nádasdy-vár Folyosó Galériájában Világ-lik címmel. A tárlatot Telek Balázs fotóművész levélben köszöntötte, Dabóczi Dénes művészettörténész pedig a helyszínen tartott megnyitóbeszédet, közreműködött Zádory Édua Amarilla hegedűművész.

A következőkben a két megnyitó- / köszöntőbeszédet közöljük:

A cím, hogy VILÁG – LIK több asszociációs lehetőséget hordoz magában. A szó morfológiai elemzése ebben az esetben szükségtelen, és értelmetlen is lenne. A csillag fénylik, a nap világlik. Éjjel a tűzvész messze világlik. Átvitt értelemben is használatos. Gondoljunk csak József Attila híres versére:

*„Te jól tudod, a költő sose lódit,
az igazat mond ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlik agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.”
(Thomas Mann üdvözlése)*

De profánabb témát is választhatok, például egy Republic dal két sorát:

*„ Aki az én barátom, úgy lát, ahogy én
Neked az én világom világlik feketén”
(Aki az én barátom)*

Nekem mégis inkább a camera obscura, a fényképezésre használt sötétkamra, a lyukkamera jut eszembe. Lyukkamera egyenlő VILÁG – LIK. Hisz vele minden leképezhető, lefényképezhető. Persze bizonyos határok között, hisz a világ a maga teljes valóságában megismerhetetlen.

Zádory Claudia fotográfiái között nem egy, a pillanat adta lehetőséget ragadja meg. Ilyen a sötét, gomolygó felhők körülölelte fénylő lyuk (vagy világlik) felé szálló sirály képe, ami komor sejtelmességével a látványon túli többletjelentést hordoz magában. Egyértelműen szimbolikus a bezártságból kiszabadulni akaró fehér galamb. A börtönszerű, rácsos ablakú enteriőr, a felröppenő madár, a sötétség és fény, a rabság és szabadság jelképes jelentésű képe. Jóllehet véletlenszerű pillanatnak tűnik, de a „belső látásból” indul ki a fotós, a megfelelő mozzanatot kivárva (akár hosszan is koncentrálna).

Feltéve, ha elfogadjuk, hogy a kép a külvilág (másképp valóság) és a tudat határán álló fenomen (Peternák Miklós). Berkeley szavaival élve „*a látás...[tárgya] nem létezhet annak a valakinek az elméjétől függetlenül, aki látja.*” Egyébként ezt bizonyítják a 20. század végi kutatások is, miszerint az agy közvetlen összeköttetésben van a retinával. Másképp, van egy belső tekintet, egy harmadik szem (Maurice Merleau – Ponty). Ez vonatkozik az alkotóra és befogadóra egyaránt.

A pillanatnyi idő, az itt – és most rögzítése a vízfüggönyben ülő férfialak. Ilyen tünékeny, elillanó jelenségek objektív ábrázolására csak a fényképezőgép képes. Hasonló ehhez az elmosódott térben élesen kirajzolódó légy. Különleges természeti jelenségek fényeffektusaira épít szélkereket ábrázoló fotója, melyen szinte hallani a szél suhogását. Az erőteljes fekete – fehér ellentétes sávok mögül alig sejlik fel az erőmű. Erre is, mint általában kompozícióira a „tudatos” aszimmetria a jellemző. Képkivágatai ritkán szimmetrikusak, centrálisak, ebből következik, hogy fotói feszültséggel telik.

Néhány fotója kifejezetten festői, képzőművészeti alkotásokra emlékeztetnek. Lehet ez tudatosság, de a véletlen műve is. Ilyen például alvó kislány alakja (Minci), mely a fekete háttérből, vagy inkább keretből kiválva, az élesség különféle fokozataival, színeivel, tónusaival beállításával barokk festményekre emlékeztet. Ugyanez fekete – fehér kerti fotóiról is elmondható, ahol az arcokat megvilágító mesterséges fény, mintha az alakokból áradna (Caravaggió, G. de la Tour). E konstruált, feketével keretelt képeken csupán a képmások világlanak ki környezetükből egy pontba (egy körbe, likba) sűrítve. Érezhető az arra való törekvés, hogy a fény határfoka minél nagyobb legyen.

Természetesen előfordulnak képei között családi, pontosabban gyermekeiről készült fotók is. Ez nem meglepő, már a 19. század közepén, a fotózás kezdetén, az egyik cél az volt, hogy festmények helyett készüljenek családi portrék. Egészen hétköznapi okból, a dagerrotípiák és fotók jóval olcsóbbak voltak. Igazán ez tette népszerűvé a fotográfiát. Egy sor alkotásának modellje kislánya (Noémi). Noha klasszikus értelemben ezek nem tekinthetők portréknak, azért szinte mindig a modell a fontos, a szép, bájos gyermekarc. De, hogy ne legyek igazságtalan, meg kell említeni a fiúkat is (Bulcsút és Kolost), akik ha rejtettebben, de megjelennek néhány fotón.

Kiskunhalasi cigánysoron készült színes szociofotói egy lepusztult, szomorú világba nyújtanak betekintést. Halvány, elmosódott háttérükből élesen, szinte ikonszerűen emelkednek ki a fő emberalakok. Hol a csúfság, a már – már visszataszító naturalizmus, hol az ártatlan gyermeki szépség, hol pedig a kérész életű, pillanatnyi boldogság jelenik meg ezeken a fotókon. A téma nem új keletű, és soha nem időszerűtlen. Nem véletlenül írja Susan Sontag: „*A fénykép csak addig megrázó, amíg valami újdonságot közöl.*” De hozzáteszi azt is, hogy: „*A fénykép erkölcsi tartalma sérülékeny dolog. ...legtöbbje nem őrzi meg érzelmi töltését.*” Tehát nem árt, ha némely dolgot újra felidézünk.

Végigtekintve Zádory Claudia fotóin, megállapíthatjuk, nem pusztán rögzíti, hanem értékeli is a világot. Kitűnő és érzékeny „fotografikus látással” megáldott. – *Dabóczy Dénes*

DRÁGA CLAUDIA!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy első bemutatkozó kiállításod megnyitására engem kértél fel. Köszönöm, és ezt most nem csak az udvariasság, a köztünk lévő baráti kapcsolat mondatja velem, hanem ez egy valóban nagy tisztesség, amelynek most sajnos

nem tudok teljes mértékben megfelelni, mert bizony még tart a kényszerpihenőm. Mikor ezeket a sorokat írom, épp nagy zápor van kint és hűsíti a levegőt. Jól esik, érzem ez is a változás szele. Küzdenek értem és én is küzdök magamért, a szeretteimért, hogy ismét együtt lehessenek velük és ismét minden kisimuljon és rendbe jöjjön. Így kell lennie.

Kedves, őszinte, szókimondó, mindig egyenes, a tetteit bátran vállaló embernek ismertelek meg. Nagyon örülök, hogy a Te kiváló intellektusod szépen rátalált a fotográfia általi mély és őszinte önkifejezésre, a belső és külső történések általad felismert és mások felé közvetíthetőségére. Ez mindannyiunk számára ajándék. Mindannyiunkat megtudsz lepni, ajándékozni. Egy tükröt tartasz elénk, jelen vagy, gondolkodsz, konstruálsz, vizuálisan fogalmazod meg a mondandódat. Képes lettél a vizuális kommunikáció magas fokú művelésére és bizony ezt főként magadtól, önmagadat folyamatosan fejlesztve, kitartóan, lépésről- lépésre tetted és teszed, remélhetőleg még nagyon sokáig!

VILÁG-LIK.

Bizony a fotózás alapja egy természeti jelenség, Kepler óta camera obscurának hívják. Foglalkozott vele Arisztotelész, Leonárdo és sokan mások. Az esély mindannyiunk számára adott, hogy a camera obscura elvén keresztül bárki rápillanthasson a világban rejlő tiszta szubsztanciákra.

BŰVÖS DOLOG EZ.

Kell hozzá sok fény, egy apró nyílás, akár csak egy lyuk a falon és a fal mögötti sötétség, ahol a külvilág fénye a nyílással szemközti oldalon tükörfordítottan és fejjel lefelé megjelenhet, mondjuk leginkább egy fehér felületen.

MÁGIKUS.

Minden fényképezőgép egykori leképező eszköz vagy a legmodernebb filmfelvevők is ezen az egyszerű camera obscura elven működnek és az már így is lesz az idők végezetéig. Az életünk csodás dolgai mind ilyenek, néhány egyszerű, tiszta összetevő és amikor ezek mind egymás mellé kerülnek, akkor pillanthatjuk meg a csodát. A legjobb amit tehetünk ezekkel az egyszerű összetevőkkel hogy figyeljük, tanulmányozzuk és törődünk velük és akkor mindig megjelenik a csoda.

JELEN VAN MOST IS!

A te nagy csodád a családod. Fantasztikus összetevők:

- Szabolcs óriási szerető szíve, figyelme, törődése,
- a három gyönyörű, rendkívül szépséges, értelmes gyermekeitek: Körki, Minci és Pocó

TÖKÉLETES ÖSSZETEVŐK.

Minden pillanatuk érdemes a figyelmedre, ne hagyj ki egyetlen pillanatot sem, Azt hiszem, hogy mostanra jól megszokták hogy anya ezekben a pillanatokban egy

fényképezőgépet szorongatva van jelen. Megszokták és ez neked segít, mert nem pózolnak csak egyszerűen jelen vannak és így tiszta képek megörökítésére adódik lehetőség. A ti családi pillanataitok közkinccsökké válnak általad. Minden családi albumban vannak jól sikerült, cuki és főként a családtagokat érintő és érdeklő, mások számára kevésbé érdekfeszítő képek. Ez nem baj, nem láthat mindenki úgy ahogy te és nem is lehet mindenki egyformán fejlődőképes.

Te egy küldetést hajtasz végre a képeiddel, magaddal, hogy a ti közös emlékezetes pillanataitok mások számára is lehetnek örökérvényűek, a családon kívülre is tudsz üzenetet küldeni és ezért műveled. A közelebbi és távolabbi környezeted, barátaid és ismerőseid mellett most már olyanokat is megérintesz a fotóiddal, akik be fognak térni egy-egy kiállításodra. Ezennel megnyitom a kiállítást és megragadom az alkalmat, hogy felkérjelek a következő kiállításodra. Szeretném, ha ősszel az általam vezetett budapesti ArtBázison szintén bemutatásra kerüljenek a képeid. – *Telek Balázs fotóművész (a Szent László Kórház, infektológia osztályából)*

A kiállítás megtekinthető: 2015. augusztus 26-ig naponta 10–18 óráig

Dabóczi Dénes, Telek Balázs: Világ-lik – megnyílt Zádory Claudia fotókiállítása, megnyitóbeszéd szöveg a Szent László Kórház, infektológia osztályából 2015. 08. 12

Utolsó megnyitás: 2016.03.01.

<http://lathatatlansarvar.hu/vilag-lik-megnyilt-zadory-claudia-fotokiallitasa/>